



FREDRIK BACKMAN

Muž jménem Ove

host



FREDRIK BACKMAN

Muž jménem Ove



FREDRIK BACKMAN

Muž jménem Ove

BRNO 2014

Fredrik Backman: En man som heter Ove

Copyright © Fredrik Backman, 2012

First published by Forum Bokförlag, Stockholm, Sweden

Published in the Czech language by arrangement with

Bonnier Group Agency, Stockholm, Sweden

Translation © Jitka Herčíková, 2014

Cover design © Nils Olsson/Katslosa Design

Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2014

(elektronické vydání)

ISBN 978-80-7491-320-4 (Formát PDF)

ISBN 978-80-7491-321-1 (Formát ePub)

ISBN 978-80-7491-322-8 (Formát PDF pro čtečky)

ISBN 978-80-7491-323-5 (Formát MobiPocket)

Pro Nedu. Vždycky jde o to tě rozesmát. Vždycky.

Muž jménem Ove kupuje počítač, který vlastně žádný počítač není

— KAPITOLA 1. —

Ovemu je padesát devět let. Jezdí saabem. Patří k chlapům, kteří míří prstem na lidi, co mu nesednou, jako by to byli lupiči a jeho ukazováček policejní baterka. Teď stojí před pultem v obchodě, kam si majitelé japonských aut chodí kupovat bílé kabely do uší. Ove hodně dlouho sleduje prodavače a pak před ním zamává středně velikou bílou krabicí.

„No prosím. Takže tohle má bejt ájpet?“ dožaduje se informace.

Prodavač, mladík, jehož BMI, tedy index tělesné hmotnosti, obsáhne jednociferné číslo, vypadá vyvedený z míry. Očividně bojuje s potřebou okamžitě Ovemu krabici vyrvat z rukou.

„Přesně tak, iPad. Ale bylo by vážně super, kdybyste s tím netřásl...“

Ove se na krabici zahledí, jako by se v ní skrývalo něco nanejvýš podezřelého. Jako kdyby krabice řídila skútr oblečená do tepláků, oslovovala Oveho „kámo“ a pokoušela se mu prodat hodinky.

„No prosím. Ale je to počítač, že jo?“

Prodavač kývne. Pak ale znejistí a prudce zavrtí hlavou.

„Teda... Ano, on je to vlastně iPad. Říká se mu taky tablet a někdo tomu říká surfovačka. Na to se dá koukat různě...“

Ove na prodavače zírání, jako kdyby na něj mluvil popátku.

„No prosím.“

Prodavač se tváří zmateně.

„Nooo...“

Ove znovu zachrastí krabicí.

„Tenhle ten je ale dobrej, že jo?“

Prodavač se poškrábe ve vlasech.

„Je dobrej. Nebo jak to myslíte?“

Ove vzdychne a začne mluvit velmi pomalu. Pečlivě vyslovuje každé slovo, až to vypadá, že jediný zádrhel v jejich rozhovoru zapříčinila prodavačova nedoslýchavost.

„Je. To. Dobrýýý? Je to dobrý počítač?“

Prodavač si mne bradu.

„No... je. Rozhodně. Je výborný. Ale to záleží na tom, jaký počítač chcete.“

Ove chvilku oněměle zírání.

„Já chci počítač! Úplně normální počítač!“

Mezi muži se na chvíli rozhostí ticho. Prodavač si odkašle.

„Ano. Tedy takhle, není to běžný počítač. Možná byste chtěl radši...“

Odmlčí se a zcela zjevně pátrá po slovu, ke kterému by muž naproti mohl mít nějaký vztah. Znovu si odkašle a nadhodí:

„...laptop?“

Ove zuřivě vrtí hlavou a výhrůžně se nakloní přes pult.

„Ne, to teda, hergot, nechci! Já chci koupit počítač!“

Prodavač chápavě pokyvuje hlavou.

„Laptop je počítač.“

Ove na něj vrhne dotčený pohled a vyzývavě tiskne k pultu ukazováček, který v jeho případě funguje jako policejní baterka.

„To já přece vím!“

Prodavač souhlasí.

„Oukej...“

Opět se rozhostí ticho. Asi dost podobné tichu, jaké nastane mezi dvěma pistolníky, kteří náhle pochopili, že si zapomněli pistole. Ove se dlouze zadívá na krabici, jako kdyby od ní očekával doznání.

„Jak se tomu vyndává klávesnice?“ zadrmolí po chvíli.

Prodavač si drbe dlaně o hranu pultu a trochu nervózně přešlapuje z jedné nohy na druhou, jako to dělají všichni mladí zaměstnanci obchodů, když jim dojde, že obsloužit zákazníka bude trvat mnohem déle, než si zpočátku mysleli.

„No, tohle žádnou klávesnici nemá...“

Ove pozdvihne obočí.

„No prosím! Ta se určitě kupuje zvlášť, co? Za nehorázný peníze!“

Prodavač si znovu drbe dlaně.

„Ne... totiž... Takhle. Tyhle počítače žádnou klávesnici nemají. Všechno ovládáte přímo na obrazovce.“

Ove unaveně zavrtí hlavou a tváří se, jako by prodavače právě přistihl, jak zvenčí olizuje sklo pultu se zmrzlinou.

„Ale já přece potřebuju klávesnici! To snad dá rozum!“

Prodavač se zhluboka nadechne, jako by si potřeboval napočítat do deseti.

„Oukej. Teď už to chápu. A v tom případě si myslím, že tenhle počítač pro vás nebude to pravý ořechový. Myslím, že byste si měl místo toho koupit například MacBook.“

Oveho výraz prozrazuje, že asi ještě není tak úplně přesvědčený.

„Mek-buk?“

Prodavač přitaká, jako by svitla nová naděje a on právě docílil zlomového bodu ve vyjednávání.

„Ano.“

Ove pochybovačně krabatí čelo.

„Doufám, že to není jedna z těch mizernejch čteček, jak o tom teďka všichni mluví?“

Prodavačův vzdech má hloubku epické básně.

„Není. MacBook je vlastně... Je to totiž... laptop. Má klávesnici.“

„No prosim,“ zabručí Ove.

Prodavač přikyvuje. Drbe si dlaně.

„Ano.“

Ove se rozhlédne po obchodě. Opět potřeše krabicí.

„A to je zase co?“

Prodavač sklopí oči k pultu a zdá se, že se vši silou snaží potlačit nutkání rozdrásat si obličej. Náhle se mu celá tvář rozzáří energickým úsměvem.

„Víte co? Zajdu se podívat, jestli už kolega obsloužil zákazníka, on by vám to ukázal.“

Ove se podívá na hodinky. Zavrtí hlavou.

„Vy asi nechápete, že jsou lidi, co mají i jiný věci na práci než tu trčet celej den?“

Prodavač rychle přikývne. Pak zmizí někde vzadu. Za pár okamžiků se vrací s kolegou. Ten vypadá natěšeně. Jako člověk, který za pultem nepracuje dost dlouho.

„Zdravíčko! Jak vám můžu pomoci?“

Ove vyzývavě zabodne do pultu ukazováček fungující jako policejní baterka.

„Chci počítač!“

Kolega už natěšeně nevypadá. Obrátí se na prvního prodavače s výrazem značícím, že tohle si ještě vypije.

„Oukej. Takže počítač, výborně. V tom případě začneme v oddělení přenosných počítačů,“ a s nuceným nadšením se obrátí zpět k Ovemu.

Ove na něj zírání.

„Ježišmarjá, já přece vím, co je laptop. Nemusíte říkat přenosný počítač!“

Kolega bezradně pokyvuje hlavou. Někde za ním zamumlá první prodavač:

„Já už nemůžu, jdu na oběd.“

„Oběd, dneska lidi nemyslí na nic jinýho,“ vybuchne Ove.

„Prosím?“ zeptá se kolega.

„OBĚD!“ artikuluje Ove.

Muž jménem Ove jde na bezpečnostní obhlídku

— KAPITOLA 2. —

(O TŘI TÝDNY DŘÍVE)

Bylo ráno za pět minut šest, když se Ove poprvé setkal s kocourem. Kocourovi se Ove nelíbil o nic víc než kocour Ove-mu. Pocity byly vzájemné a oboustranné.

Ove vstal jako obyčejně o deset minut dřív. Nechápal lidi, kteří zaspí a pak se vymlouvají, že jim nezvonil budík. Ove nikdy v životě budík neměl. Budil se ve tři čtvrtě na šest a vždycky hned vstal.

Postavil na kávu, odměřil jí přesně stejné množství, jaké si dávali se ženou po ránu celá čtyři desetiletí od doby, co bydlí v téhle čtvrti. Jedna lžička na šálek, jedna navíc na konvici. Ani víc, ani míň. Dneska už lidi neumějí uvařit poctivý kafe. Stejně jako už nikdo nepíše rukou. Na psaní mají počítače a espresso jim vaří stroje. A kam asi směřuje společnost, kde už nikdo neumí psát rukou ani uvařit kafe? Co? přemýšlel Ove.

Zatímco se vařil jeho šálek poctivé kávy, oblékl si Ove modré kalhoty a modré sako, vklouzl do dřeváků a strčil ruce do kapes, jak to dělávají chlapi ve středním věku, když čekají na to, čím je svět zase zklame. Pak se vydal na inspekční kolečko po okolí. Jako každé ráno.

Řadové domky byly tiché a temné. S tím se dalo počítat. V jejich čtvrti rozhodně nežije nikdo, kdo by měl snahu vstávat dřív, než je nezbytně nutné, to Ove věděl. Bydlí tu samí podnikatelé a lidé s volnou pracovní dobou.

Kocour seděl s nonšalantním výrazem uprostřed cestičky mezi domy. Tedy kocour... Měl sotva polovinu ocasu a jediné ucho. Tu a tam postrádal kusy kožichu, jako kdyby mu z něj někdo vyrval celé chomáče chlupů. Stěží tu může být řeč o kocourovi, jak se patří, pomyslel si Ove.

Udělal pár váhavých kroků jeho směrem. Kocour se pohnul. Ove zůstal na místě. Stáli proti sobě a několik okamžiků se měřili pohledem jako dva potenciální rváči v nějaké vesnické knajpě. Oveho napadlo, co kdyby po kocourovi mrštil dřevákem. Kocour vypadal, jako by proklínal skutečnost, že nemá dřevák, který by zas na oplátku mohl mrštit po Ovem.

„Safra...“ zabručel Ove nečekaně, až sebou kocour trhl.

Couvl o krok. Pohledem hodnotil jak devětapadesátiletého chlápka, tak jeho dřevák. Pak se otočil a houpavě odběhl pryč. Kdyby Ove nevěděl, že to není možné, přísahal by, že těsně předtím obrátil kocour oči v sloup.

„Mrcha jedna,“ ulevil si a mrkl na hodinky. Za dvě šest. Musí si pospíšet, aby se kvůli té potvoře kočičí nezpозdil s inspekcí. To by tak ještě scházelo.

Kráčel ulicí mezi domy nahoru k parkovišti jako každé ráno. Zastavil se u cedule s nápisem oznamujícím, že osobní doprava je uvnitř obytné čtvrti zakázána. Se zaujetím kopl do tyče, na níž byla cedule připevněná. Nebyla sice nakřivo, ale kontrolou člověk nic nezkaží. Ove totiž patří k chlapům, kteří kontrolují stabilitu věcí tím, že do nich kopnou.

Přišel na parkoviště a cestou tam i zpátky ověřoval, že se do žádné z garáží nikdo přes noc nevloupal ani že je

nějaký vandal nezapálil. Ne že by se to v téhle čtvrti už někdy stalo, ale na druhou stranu ani Ove nikdy nevynechal jediné ze svých inspekčních koleček. Zkusmo vzal za kliku od vlastní garáže, kde parkoval saab. Tříkrát ji vyzkoušel. Jako každé ráno.

Pak šel zkontrolovat parkoviště pro hosty, kde bylo povoleno stát maximálně čtyřiadvacet hodin, a z kapsy saka vyndal notes, aby si zaznamenal poznávací značky všech aut. Následně je porovnal s těmi, které si zapsal včera ráno. Pokud se ukázalo, že se nově zapsané značky shodují s těmi z předchozího dne, zamířil Ove pravidelně rovnou domů, zavolal na místní dopravní policii a vyžádal si příslušné informace o vozidlech. Poté obvolal jednotlivé vlastníky a sdělil jim, že jsou banda neschopných tupců, když si ani nejsou schopní přečíst cedule ve švédštině. Nedělal to proto, že by ho nějak zvlášť zajímalo, kdo u nich parkuje. Vůbec ne. Tady jde o princip. Když je na ceduli psáno čtyřiadvacet hodin, musejí to zkrátka respektovat. Jak by to asi vypadalo, kdyby si každý parkoval, kde a kdy se mu zamane? Nastal by akorát chaos. To Ove věděl. Všude by se hromadila auta.

Dnes ráno na parkovišti pro hosty žádná neoprávněná vozidla neparkovala, a tak se mohl Ove místo zaplňování notesu pustit na obhlídku přístěnku s popelnicemi. Popelnice nebyly zrovna jeho koníčkem a taky se od začátku hlasitě ozýval proti nesmyslnému nápadu s tříděním odpadu, který na schůzi prosadili přivandrovalci, co se tu projíždějí v džípech. Jenže když už se jednou rozhodlo, že se bude třídit, musí přece někdo dohlížet, jestli se skutečně třídí. Nikdo tím sice Oveho nepověřil, ale pokud by to do rukou nevzal chlap jako on, skončilo by to anarchií. To Ove věděl. Všude by se válely odpadky.

Lehce nakopl odpadkový koš. Zaklel a vylovil z kontejneru na sklo sklenici, zamumlal něco o pitomcích a odšrouboval kovové víčko. Sklenici hodil nazpátek a víčko do popelnice na kovy.

Když byl Ove předsedou družstva, tvrdě prosazoval, aby dali ke kontejnerům kameru, protože pak by do nich nikdo nedovolené odpadky neházel. Jenže většina sousedů byla toho názoru, že je trošku nevhodné a poněkud problematické uchovávat všechny kazety s nahrávkami, takže Oveho návrh byl k jeho velké nelibosti zamítnut, a to i přesto, že Ove pravidelně s hořkostí prohlašoval, že kdo má čisté svědomí, nemusí se bát pravdy.

Když o dva roky později Oveho z místa předsedy sesadili (on sám to označoval za převrat), dostala se tato otázka znovu na přetřes. Na trhu se objevily nejmodernější kamery, aktivované pohybem a schopné poslat natočené záběry rovnou na internet. Takto je alespoň popisovalo nové předsednictvo v nadšeném dopise adresovaném všem členům družstva. Daly by se tak prý ohlídat nejen kontejnery, ale i parkoviště, předcházelo by se vandalismu a krádežím. Po čtyřiaadvaceti hodinách by se materiál automaticky vymazal, takže by nebylo narušeno soukromí obyvatel. Ke schválení návrhu bylo potřeba jednomyslného souhlasu. Proti hlasoval jediný člověk.

Ove totiž Internetu nevěřil. Psal ho s velkým I a při vyslovování kladl důraz na slabiku net, přestože ho žena vždycy napomínala, že přízvuk správně leží na začátku slova. Tenhle Internet bude zaznamenávat, jak Ove vyhazuje odpadky, jen přes jeho mrtvolu, s tím ať předsednictvo počítá. A tak se žádné kamery nekonaly. Podle Oveho jediné dobře. Každodenní kontroly jsou beztak lepší. Člověk tak nějak ví, kdo je co zač, o všech si může udělat svůj obrázek. To by přece pochopil každý.

Poté co dokončil inspekci u odpadků, zamkl za sebou přístěnek a jako každé ráno třikrát vyzkoušel kliku. Otočil se a zahlédl kolo opřené o stěnu přístřešku pro kola, přestože přímo nad ním visela velká cedule s nápisem „Parkování kol zakázáno“. Vedle kola připevnil kterýsi ze sousedů vzkaz naškrábaný našťvaným rukopisem: „Tohle není parkoviště pro kola! Nauč se číst cedule!“ Ove zahuhlal něco o idiotech, odemkl přístřešek a kolo přesunul dovnitř k ostatním. Zamkl dveře a třikrát je překontroloval.

Sundal rozzlobený vzkaz. Měl sto chutí předložit na předsednictvu návrh, aby se na zeď pověsila velká cedule s nápisem „Výlep plakátů zakázán“. Dneska si každé myslí, že se může poflakovat a lepit našťvaný vzkazy, kam se mu zlíbí. Zeď není žádná pitomá nástěnka!

Ove se vydal cestičkou ke svému domu. Zastavil se na dlážděném chodníku, sklonil se a čichl ke spárám. Moč. Páchne to tu močí. S tímto poznatkem vešel do domu, zamkl dveře a vypil si kafe.

Když dopil, sedl si k telefonu a zrušil jak pevnou linku, tak předplatné ranních novin. V malé koupelně opravil baterii umyvadla. V kuchyni vyměnil šroubky na klíce dveří do zahrady a naolejoval závěsy dvířek linky. Na půdě přerovnal krabice. V garáži roztřídil nářadí a přesunul zimní gumy saabu jinam. Pak se zastavil.

Takhle by život vypadat neměl. Nic víc necítil.

Jedno listopadové úterý ve čtyři hodiny odpoledne zhasl všechna světla. Vypnul radiátory a vypočil kávovar. Závěsy dvířek v kuchyni naolejoval, přestože ti oslové z IKEA tvrdí, že to není potřeba. V tomhle domě se vždycky promazává jednou za půl roku, bez ohledu na to, jestli to je, nebo není zrovna potřeba, ať si žába ze samoobslužného skladu, zma-

lovaná jako cirkusačka a oblečená ve žlutém tričku s límečkem, kváká, co chce.

Stál v obývacím pokoji dvoupatrového řadového domku, ke kterému patří i polovička půdy, a díval se z okna. Kolem právě běžel neoholený čtyřicetiletý budižkničemu z domu odnaproti. Jmenuje se Anders. Je tady nový. Bydlí tu nanejvýš tak čtyři pět let, ale stejně už se mu podařilo vetřít se do místního předsednictva. Had jeden. Myslí si, že mu patří celá ulice. Přistěhoval se po rozvodu a zaplatil nehorázně přemrštěnou cenu. Typický příklad pablba. Přihrne se sem a pro slušné lidi se tím zvýší odhadní cena domů. Jako kdyby tohle snad měla být čtvrť pro honoraci. Ove si všiml, že Anders řídí audinu. To se dalo čekat. Majitelé podniků a další idioti řídí audiny. Na nic lepšího se nevzmůžou.

Ove si strčil ruce do kapes bleďmodrých kalhot. Trošku kopl do podlahové lišty. Pro Oveho se ženou je řadový domek příliš velký, to bylo jasné. Ale byl splacený. Nedlužili už ani korunu. To se o tomhle budižkničemu jistě říct nedá. Dneska by si všichni půjčovali, takhle se to teď dělá. Ove všechny dluhy umořil. Splnil si své povinnosti. Pracoval. Jedinkrát za celý svůj život neonemocněl. Dělal, co mohl. Neříkal se zodpovědnosti. Dneska už se nikdo neumí chopit zodpovědnosti. Dneska jsou to samý počítače a poradenství a kmotrové, co vymetají noční kluby a kšeftaři s nájemníma smlouvama. Daňový ráje a akciový portfolia. Nikomu se nechce makat. Tahle země je plná lidí, co by chtěli celý dny jen chodit na obědy.

„Nebylo by fajn trošku zvolnit?“ To mu včera řekli v práci. Kvůli krizi nastal prý čas vystřídat starší generaci. Ove tam pracoval čtvrt století a vysloužil si za to od nich řečičky o generaci. Dneska je totiž všem jednatřicet, chodí v upnutých kalhotách a nepijou už ani normální kafe. O zodpovědnost

nikdo nestojí. Je to banda chlápků s pěstěným strništěm střídajících práce, ženský a auta, jak se jim zlíbí. Kdykoliv se jim naskytne příležitost.

Ove se díval z okna. Budižkničemu provozoval venku jogging. Ne že by Oveho jogging provokoval. To vůbec ne. Běžci mu byli ukradení. Nemohl ale pochopit, proč se kolem toho nadělá takový humbuk. Běžci se samolibě usmívají, jako by se snad běháním dala vyléčit rozedma plic. Buď rychle chodí, nebo pomalu běhají. Tímhle způsobem čtyřicátníci oznamují světu, že nemají nic pořádného na práci. Neobešli by se ale bez toho, že se na to vyhastroší jako dvánáctiletý rumunský gymnasta? Vážně musí člověk vypadat jako člen olympijského sáňkařského družstva, aby se mohl pětáctýřicet minut nesmyslně klackovat po venku?

Budižkničemu má přítelkyni. O deset let mladší. Ove jí říká odbarvená nána. Podpatky má vysoké jako nástrčkové klíče a potácí se na nich jako opilá panda, našminkovaná je jako klaun a nosí tak obrovské sluneční brýle, že se nedá pořádně odlišit, jestli to jsou ještě brýle, nebo spíš už helma. Má i jednoho z těch psíčků do kabelky, dovolí mu všude běhat bez vodítka, štěkat a čůrat na dlážděnou cestu před Oveho domem. Myslí si, že si toho Ove nevšiml. Všiml.

Vždyť takhle by život vypadat neměl. To je všechno.

Včera mu v práci řekli: „Nebylo by fajn trošku zvolnit?“ Dneska Ove stál před kuchyňskou linkou s promazanými závěsy. V úterý by vůbec neměl mít na takové věci čas.

Z okna si prohlížel protější dům, stejný jako ten jeho. Nedávno se tam nastěhovala rodina s dětmi. Doneslo se mu, že to jsou cizinci. Ještě ale nezjistil, jaké mají auto. Nezbyvá než doufat, že to nebude audina. Ba co hůř, něco japonského.

Ove pokýval hlavou, jako by právě řekl něco, v čem může sám se sebou jediné souhlasit. Pohledem zabloudil ke stro-

pu v obýváku. Dneska zavrtá hák. Ale ne obyčejný hák. Kdejaký dyslektický IT konzultant navlečený do bezpohlavně vyhlížejícího pleteného svetru by klidně vybral šmejda. To Oveho hák bude pevný jako skála. Zavrtá ho tak, že až bude barák jednou na spadnutí, hák bude to poslední, co podlehne zkáze.

A až se tam po nějaké době zjeví jeden z těch realitních pacholků s uzlem na kravatě velkým jako dětská hlava a bude žvanit něco o „renovačním potenciálu“ a „efektivitě pozemku“, na Oveho si bude moct, pitomec jeden, nasazovat, ale nevzmůže se na křivý slovíčko o jeho háku. Na to může vzít jed.

V obývacím pokoji na podlaze byla přichystaná Oveho brašna s mohlo-by-se-hodit nářadím. Takhle měli dům rozdělený. Cokoliv, co koupila Oveho žena, bylo pěkné nebo přívětivé. Cokoliv, co pořídil Ove, by se mohlo někdy hodit. Jeho věci mají funkci. Leží ve dvou různých brašnách, ve velké a malé. V obýváku stála malá, na šroubky a hřebíky a nástrčkové klíče a podobně. Lidi už dnes nemívají věci, co by se mohly někdy hodit. Mají akorát kraviny. Třeba dvacet párů bot, zato nikdo neví, co je verpánek. Baráky přečpaný mikrovlákna a plochejma televizema, ale zavrtat hmoždinku by nedokázali, ani kdyby jim někdo vyhrožoval nožem na koberce.

Ove měl ve své mohlo-by-se-hodit brašně celou sekci hmoždinek. Pozoroval je, jako by s nimi měl rozehranou šachovou partii. Když šlo o hmoždinky, nechtěl nic uspěchat. Dával si načas. Každá hmoždinka si žádá vlastní přístup podle toho, kde má mít svoje místo. Lidi už dávno nemají žádný respekt k obyčejné poctivé funkčnosti, dneska musí být všechno hlavně líbivé a na počítači, ale Ove dělá věci tak, jak se sluší a patří.

„Nebylo by fajn trošku zvolnit?“ takhle mu to řekli v práci. V pondělí přišli k němu do kanceláře a vysvětlili mu, že to nechtěli řešit v pátek, aby Ove mu nepokazili víkend. Ale že bude fajn trošku zvolnit. Vědí vůbec, jaké to je, v úterý se probudit a už nemít žádnou funkci? Oni se svými Internety a presíčky, vědí vůbec, co je to zodpovědnost?

Ove hleděl vzhůru ke stropu. Zaostřil pohled. Nejdůležitější je, aby byl hák vycentrovaný.

A když byl zcela pohroužen v této navýsost důležité záležitosti, vytrhl ho z ní naprosto bezohledně táhlý skřípavý zvuk. Asi jako kdyby se nějaký mameluk pokusil svým japonským autákem s přívěsným vozíkem nacouvat do Oveho domu.

Muž jménem Ove couvá s přívěsným vozíkem

— KAPITOLA 3. —

Ove prudce odhrnul zeleně květované závěsy, jimž jeho žena celé roky vyhrožovala, že je vymění. Uviděl nepříliš vysokou černovlasou, asi třicetiletou ženu, od pohledu cizinku. Zuřivě gestikulovala směrem ke stejné starému přerostlému blond troubovi, zatlačenému v sedadle řidiče prťavého japonského autíčka s přívěsným vozíkem skřípějícím vedle Oveho venkovní zdi.

Mameluk se jemnými gesty pokoušel ženě naznačit, že to není tak jednoduché, jak se zdá. Žena se mu naopak za pomoci poněkud nevybíravých gest pokoušela naznačit, že to s vysokou pravděpodobností má jistou spojitost s tím, že on je hlava skopová.

„Co to, pro živýho...“ zakřičel Ove, když se kolo mamelukova přívěsu jalo přejíždět přes jeho záhonek.

Brašnu s náradím hodil na zem. Zaťal ruce v pěst. O několik vteřin později se Oveho vchodové dveře rozletěly jakoby samy od sebe, bály se nejspíš, že jinak jimi Ove projde skrz.

„Co si myslíte, že tady nacvičujete?“ vyjel Ove na černo-vlásku.

„To bych taky ráda věděla!“ vyjela žena na Oveho.

Oveho to na chvíli vyvedlo z konceptu. Změřil si ji pohledem. Ona udělala totéž.

„Uvnitř obytný části je zakázaný jezdit autem! To neumíte číst švédský cedule?“

Malá cizinka vykročila směrem k němu. Ove si všiml, že to, co prve považoval za vysoký stupeň obezity v oblasti břišní, je ve skutečnosti pokročilé stadium těhotenství.

„Copak to auto řídím já?!“

Ove na ni několik vteřin oněměle zíral. Poté se obrátil na blond mameluka, který se konečně vyprostil z auta a stál s oběma rukama zdviženýma vzhůru v omluvném gestu. Měl pletený svetr a držení těla člověka trpícího akutním nedostatkem vápníku.

„A ty seš kdo?“ chtěl vědět Ove.

„Já jsem řídil,“ oznamoval vesele mameluk.

Měřil přinejmenším dva metry. Ove byl vždycky instinktivně podezřívavý ke všem nad metr osmdesát pět. Ze zkušenosti došel k závěru, že jim krev zkrátka nezvládá dotéct až do mozku.

„Jo? Doopravdy? To bych teda nikdy neřekla!“ čertila se těhotná černovláska, odhadem o dobrého půl metru menší než on, a tloukla ho přitom do paže pěstičkami.

„A tahleta?“ zeptal se Ove.

„Moje manželka,“ vysvětlil přátelsky mameluk.

„Hlavně si nebuď jistej, že to tak i zůstane,“ vyštěkla, až jí veliké břicho poskočilo.

„Není to vůbec tak snadný, jak se...“ bránil se muž, ale žena ho okamžitě přerušila.

„Já jsem říkala VPRAVO! To tys pořád couval VLEVO! Prostě jsi neposlouchal! NIKDY neposloucháš!“

Poté půl minuty cosi chrčila a Ove si domyslel, že je to přehlídka peprných nadávek v arabštině.

Blondák na to jen příkyvoval s nepopsatelně harmonickým úsměvem. Podle Oveho to byl přesně ten druh úsměvu, co by dokázal v člověku probudit touhu pořádně praštit buddhistického mnicha do obličeje.

„Vážně se omlouvám. Byla to jen taková menší lapálie, ale to se vyřeší!“ šťastně oslovil mameluk Oveho, jakmile se manželka konečně utišila.

Z kapsy pak vylovil kulatou dózičku a pod ret si nacpal kus tabáku o velikosti házenkářského míče. Zdálo se, že se chystá Ovemu uštvědit štulec do zad.

Ove se na něj zamračil, jako by ten řulpas právě zatrůnil na kapotě jeho auta a hodlal se mu tam vykadit.

„Vyřeší? Trčíš na mém záhonu!“

Mameluk se podíval na kolo přívěsu.

„Tohle přece není záhonek,“ bezstarostně se pousmál a špičkou jazyka si upravoval tabák.

„To je záhon!“ trval na svém Ove.

Mameluk přikývl. Chvilí se díval na zem. Pak vzhlédl k Ovemu a tvářil se, jako kdyby usoudil, že si z něj Ove jistě dělá blázny.

„Néé, je to jen trocha hlíny.“

Ovemu se sraštilo čelo v jednu velkou nenávistnou vrásku.

„Je to můj záhon.“

Mameluk se pochybovačně podrbl na hlavě, čímž si do rozčuchaných vlasů zanesl trochu tabáku.

„Ale vždyť tu nic nepěstujete...“

„Tobě může být úplně ukradený, co já dělám nebo nedělám se svým záhonem!“

Mameluk rychle přikývl, očividně odhodlán neznámého muže dál neprovokovat. Otočil se na svou ženu, jako by čekal, že mu přispěchá na pomoc. Ta ale ani v nejmenším

nevypadala, že by měla něco takového v úmyslu. Znovu se podíval na Oveho.

„Těhule, znáte to. Hormóny...“ nadhodil a zahihňal se.

Těhotná žena se nesmála. Nesmál se ani Ove. Ona si založila ruce křížem. Ove si zahákl palce za pásek. Mameluk zjevně netušil, co si počít se svými velkýma rukama, tak jimi klátil podél těla, jako by byly z látky a třepotaly se ve větru.

„Tak já to půjdu zkusit znovu,“ prohlásil nakonec a pokusil se o odzbrojující úsměv.

Ove mu ho neoplatil.

„Uvnitř obytný částí je zakázaný jezdit osobním autem. Vždyť je tam cedule!“

Mameluk horlivě přikývl, popoběhl a znovu nasoukal své předimenzované tělo do poddimenzovaného japonského autíčka. „Panebože,“ zadrmolili současně jak Ove, tak těhotná. Ove ji za to měl o krapet méně nerad.

Mameluk neujel ani pár metrů a Ovemu už bylo jasné, že ten tulpas pořádně nevyrovnal přívěs. Potom začal couvat. Přímo do Oveho dopisní schránky. Rohem přívěsu vytlačil do zeleného plechu velkou promáčklinu, načež ji ještě zdvojnásobil.

„Ne! Teď...“ zasípěl Ove, vrhl se kupředu a trhnutím otevřel dveře auta.

Mameluk omluvně rozhazoval rukama.

„Moje chyba! Moje chyba! Sorry, schránka nebyla ve zpětném zrcátku vidět, chápete? Do toho ten vozejk, nikdy nevím, kterou stranou to mám vzít...“

Ove uhodil pěstí do střechy vozu, až mameluk nadskočil a hlavou se praštil o otevřené dveře. Ove se k němu přiblížil hlavou tak blízko, že se jeho slova sotva dostala na vzduch a rovnou vklouzla do mamelukova zvukovodu.

„Vypadni z auta!“

„Co?“

„Říkám, vypadni z toho auta!“

Mameluk se tvářil trochu vyděšeně a neodvážil se zeptat proč. Raději vystoupil a postavil se vedle jako školák na hanbu. Ove ukázal na cestu mezi řadovými domky, nahoru k přístřešku na kola a k parkovišti.

„Jdi se postavit jinam, ať nepřekážíš!“

Mameluk zaskočeně přikývl.

„Pro boha živýho, jednorukej s očním zákalem by s vozíčkem zacouval líp než ty,“ hromoval Ove, když usedal do auta.

Jak je možný, že neumí zacouvat s přívěsem? Co? Copak je tak těžký uvědomit si základy, jako kde je vlevo a kde vpravo? Jak tihle lidi vůbec dokážou žít?

A ještě ke všemu má automatickou převodovku, no prosim. S tím se dalo počítat. Ostatně tihle fušeři by nejradši své auta ani neřídili, přemítal Ove, když zařadil a rozjel se dopředu. Nakonec se ještě auta budou řídit samy. Jako roboti. Nikdo se už nebude muset učit podélně parkovat. Bude vůbec potřeba mít řidičák, když už nikdo nebude ani umět vysvětlit, jak se podélně parkuje? Tak bude? Ove si to nemyslel. Byl silně kritický vůči tomu, že lidi, kteří neovládají podélné parkování, mají vůbec hlasovací právo.

Popojel dopředu a srovnal vozík stejně jako každý civilizovaný člověk, než začne couvat s přívěsem, a zařadil zpátečku. Japonské auto se rozčileně rozpípalo. Ove se zuřivě rozhlížel po kabině.

„Co to, do prčic, má znamenat... proč řveš?“ osopil se na přístrojovou desku a bouchl do volantu.

„Říkám ti, vykašli se na to,“ zakřičel na jedno obzvlášť sverpě blikající červené světýlko.

V tentýž okamžik se vedle auta vynořil mameluk a opatrně zaklepal na okénko. Ove ho stáhl a podrážděně vyhlédl.

„To pípání je reverzní radar,“ vysvětloval tulpas.

„Jo, to vim taky,“ zasyčel Ove.

Mameluk si odkašlal.

„Tohle auto je trochu speciální, říkal jsem si, že kdybyste chtěl ukázat, jak se ovládá a...“

Ove si odfrkl.

„Já přece nejsem idiot!“

Mameluk horlivě přitakal.

„Samozřejmě že nejste.“

Ove si zle měřil přístrojovou desku.

„Co teda vlastně chce?“

Mameluk se dal do vysvětlování.

„Tady tohle ukazuje, kolik energie zbývá v baterce, víte, že jo? Než se motor přepne z elektrického na benzinový. Víte, že jo...? Protože je to hybrid.“

Ove neodpověděl. Pouze vytáhl okénko. Mameluka nechal oněmělého venku, s pootevřenými ústy. Podíval se do levého zpětného zrcátka. Pak do pravého zpětného zrcátka. Pak tím japonským, ustrašeně pípajícím autem zacouval s perfektně srovnaným přívěsným vozíkem od svého domu k tomu jejich.

Vystoupil z auta a klíčky hodil mamelukovi.

„Reverzní radary, parkovací asistence, kamery a kdovíco ještě. Chlap, co potřebuje tyhle nesmysly k tomu, aby zvládl zacouvat s přívěsem, by v první řadě neměl mít vůbec dovolený s přívěsem couvat, to dá rozum!“

„Díky za pomoc,“ šťastně zahalekal mameluk, jako by si ani nevšiml, že ho Ove posledních deset minut soustavně uráží.

„Ty bys sám neměl radši ani přetáčet kazety v kazetáku,“ zahučel Ove, když ho cestou pryč míjel.

Těhotná cizinka čekala se založenýma rukama, ale už nebyla tolik našťvaná jako před chvílí.

„Děkujeme!“ zavolala, a když Ove procházel kolem ní, ušklíbła se, což v něm vzbudilo dojem, že přemáhá smích.

Měla ty největší hnědé oči, jaké kdy viděl.

„My tady u nás v obytný oblasti autama nejezdíme a vám nezbejvá nic jinýho než to akceptovat.“

Tvářila se, jako by si dobře všimla, že vyslovil akceptovat jako akceptovat, ale rozhodla se o tom pomlčet. Ove si odfrkl, otočil se a zamířil zpět domů.

V polovičce cesty mezi domem a dílnou se zastavil. Nakrčil nos, jako to dělají chlapi v jeho věku, totiž že zároveň nakrčí i celou horní polovinu těla. Klekl si, sehnul se obličejem téměř až k dlaždicím, které poctivě pokládá každý druhý rok, bez ohledu na to, jestli je to právě potřeba. Zachíchal. Přikývl. Postavil se.

Těhotná černovláska s mamelukem ho pozorovali.

„Chcanky! Všude kolem je to pochcany!“ vyštěkl Ove a ukazoval na dlaždice.

„No... dobrý,“ řekla žena.

„Ne, to, kurník, vůbec není dobrý!“ utrl se Ove.

Vešel do svého domu a práskl dveřmi.

Sesunul se na stoličku v předsíni a zůstal tak drahnou chvíli, než byl s to se vzbopit k něčemu jinému. Příšerná ženská, pomyslel si. Co tady hodlá celá ta jejich fámílie dělat, když nezvládnou ani přečíst ceduli, ačkoliv ji mají přímo pod nosem? Uvnitř obytný čtvrti je zakázaný jezdit autem. Všichni to vědí.

Ove se postavil a pověsil modré sako na háček doprostřed moře svrchníků své ženy. Zadrmlil něco o idio-tech,

pro jistotu k zavřenému oknu. Potom odešel do obývacího pokoje a upřeně se zahleděl na strop.

Nevěděl, jak dlouho tam stál. Ztratil se v myšlenkách. Rozplynul se v nich jako dým. A přitom nepatřil k lidem, kteří mají tohle ve zvyku. Nikdy nebyl snílek, ale poslední dobou měl pocit, jako by se mu v hlavě něco pokazilo. Najednou bylo mnohem těžší se koncentrovat. To se mu vůbec nezamlouvalo.

Zvonek od hlavních dveří působil jako vytržení z příjemné dřímoty. Silně si promnul oči a rozhlédl se, jako by měl strach, že ho někdo pozoruje.

Další zazvonění. Ove se na dveře zatvářil, jako by se za to měly stydět. Udělal pár kroků do předsíně a uvědomil si, že má celé tělo ztuhlé jako zatvrdlou sádru. Nebyl si jistý, jestli praskání vydává podlaha, nebo on sám.

„Co to bude teď?“ obořil se na dveře, než je otevřel, jako by čekal, že mu odpovídí.

„Co to bude teď?“ zopakoval otázku a otevřel dveře tak prudce, až se z toho nárazu větru tříletá holčička stojící venku zakymácela a kecla si na zadek.

Vedle ní stálo sedmileté, očividně vyděšené děvče. Obě dívky byly černovlasé, s těma největšíma hnědýma očima, jaké Ove kdy viděl.

„No prosím?“ řekl Ove.

Sedmileté děvče vyčkávavě mlčelo. Pak mu podalo plastovou nádobu. Ove si ji neochotně převzal. Byla teplá.

„Rejže!“ šťastně zvolala tříletá holčička a rázně vyskočila.

„Se šafránem. A s kuřetem,“ potvrdila sedmiletá dívka o poznání skeptičtěji.

Ove si je pochybovačně měřil.

„Vy něco prodáváte?“

Sedmiletá dívenka se zatvářila uraženě.

„My tu přece BYDLÍME!“

Ove se na několik vteřin odmlčel. Pak přikývl, jako by se rozhodl přijmout toto prohlášení jako vysvětlení.

„No prosím.“

Tříletá holčička spokojeně přitakala a zamávala snad až příliš dlouhými rukávy kombinézy.

„Mamka žíkala, že hrozně hládíš!“

Ove zcela nechápavě sledoval tu malou, rozkomíhanou mluvnickou pohromu.

„Co to?“

„Máma říkala, že vypadáte hladově. Proto vám neseme večeri,“ podrážděně objasňovala sedmiletá dívka.

„Nasanin, jdeme,“ řekla, popadla sestru za ruku, vrhla na Oveho vyčítavý pohled a zamířila pryč.

Ove vystrčil hlavu škvírou ve dveřích a díval se za nimi. Všiml si, že ve vchodu protějšího domu stojí těhotná cizinka a usmívá se na něj; děvčata zatím vběhla dovnitř. Tříletá se otočila a vesele mu zamávala. Těhotná také zamávala. Ove přibouchl dveře.

Znovu stál v předsíni sám. Zíral na teplou misku s kuřetem a šafránovou rýží asi jako na lahev nitroglycerinu. Nakonec odešel do kuchyně a dal ji do lednice. Ne snad proto, že by měl ve zvyku sníst cokoli, co neznámá děcka cizího původu nechají ležet na jeho prahu, ale proto, že v Oveho domě se jídlo nevyhazuje. Jde o princip.

Přešel do obývacího pokoje. Strčil ruce do kapes. Zadíval se na strop. Dobrou chvíli takhle zůstal a přemýšlel, která hmoždinka bude pro tuhle práci nejvhodnější. Stál tam tak dlouho, dokud ho od koukání nerozbolely oči.

Sklopil pohled na svoje otlučené hodinky. Zaskočeně vyhlédl z okna a všiml si, že je venku tma. Odevzdaně zavrtěl hlavou.

Nemůže začít vrtat, když je venku tma, to dá rozum. Musel by rozsvítit všechna světla, a kdoví kdy by je někoho napadlo zhasnout. Takovou radost jim v elektrárně neudělá, že by nechal svítit. Na to můžou zapomenout.

Ove sbalil svou mohlo-by-se-hodit brašnu a chystal se ji odnést do poschodí. Zašel si pro klíč od půdy, ležel pěkně na svém místě za topením v předsíni. Vrátil se zpátky, natáhl se a odemkl půdu. Stáhl si schůdky. Vylezl nahoru a uložil brašnu na své místo, za kuchyňské židle. Žena ho donutila odnést je sem na půdu, protože prý příliš vrzaly. Nevrzaly ani za mák. Ove věděl moc dobře, že to byla jen záminka, aby jeho žena mohla koupit nové. Jako by to bylo to jediné, na čem v životě záleží. Nakupovat židle do kuchyně, jít do restaurací — pořád dokola.

Sestoupil zase dolů. Uložil klíč nazpátek za topení v malé předsíni. „Nebylo by fajn trošku zvolnit?“ tak mu to řekli. Horda flákačskejch třicátníků od počítačů, co nepijou normální kafe. Společnost je plná lidí, kteří nezvládnou zácouvat s přívěsem, a tihle mu budou říkat, že už není potřeba? Je to vůbec možný?

Ove vešel do obývacího pokoje. Pustil televizi. Ne proto, že by se chtěl dívat na konkrétní pořad, ale nerad seděl celý večer sám a zíral do zdi jako nějakéj trouba. Vzal si z lednice to cizácký jídlo a jedl ho vidličkou přímo z plastické krabičky.

Měl padesát devět let. Byl úterní večer, předplatné novin bylo zrušené, světla pozhasínaná.

Zítra navrtá hák.

Muž jménem Ove neplatí drobné poplatky

— KAPITOLA 4. —

Ove přinesl květiny. Dvě. Samozřejmě jí nechtěl dát hned dvě naráz. Nic se nesmí přehánět. Jenže pro Oveho to byla otázka principu. Proto jsou dvě.

„Doma bez tebe nic nefunguje,“ mumlal a kopal do zmrzlé země.

Jeho žena neodpověděla.

„Dneska v noci nasněží,“ pronesl Ove.

V předpovědi tvrdili, že sněžit nebude, ale podle Oveho to byl zaručený důkaz, že bude. Takže jí to oznámil. Ona neodpověděla. Ove strčil ruce do kapes modrých kalhot.

„Je to nepřírozený, jen tak sám bloumat po baráku, když jsi pryč. Můžu k tomu říct jen jedno. Takhle se žít nedá.“

Neodpověděla ani tentokrát.

Přikývl a ještě párkrát kopl do země. Nerozuměl lidem, kteří melou o tom, jak se už těší do penze. Jak se někdo může těšit na to, až se stane zbytečným? Co za lidi může snít o flákání a přiživování se na společnosti? Člověk doma akorát čeká na smrt. Nebo ještě hůř: na to, až někdo přijde a odvede ho do domova, protože už se o sebe nezvládne postarat sám. Ove si nedokázal představit nic strašnějšího.

Být závislý na jiných, když si bude potřebovat dojít na toaletu. Žena ho ráda škádlívala, že by na pohřeb radši přijel nohama napřed než s asistenční službou. Něco na tom možná bylo.

Ta potvora kočičí se mimochodem dneska ráno vrátila. Byla skoro přímo přede dveřmi. Pokud se tomu vůbec dá říkat kočka.

Ove vstal ve tři čtvrtě na šest. Uvařil kafe pro sebe a pro svou ženu. Prošel dům a položil ruku na každé topení, jestli žena zase potají nezvýšila teplotu. Ta samozřejmě zůstala na tomtéž stupni jako včera, ale stejně raději o trochu ubral. Pro jistotu. Pak si vzal sako z jediného ze šesti háčků v před-síni, který nezabíralo její oblečení. Vydal se na inspekční kolečko. Zapsal si poznávací značky a překontroloval garážová vrata. Připadalo mu, že se ochladilo. Brzy bude načas vyměnit modrou podzimní bundu za modrou zimní.

Vždycky věděl, kdy nasněží, protože jeho žena začala s tím, že je potřeba přidat na topení v ložnici. Bláhovost, odbýval ji každoročně Ove. Opravdu nehodlal dopřát žádným ředitelům elektráren, aby si nahrabali jen proto, že nastala sezona, na to můžou vzít jed. Každou zimu radši z půdy snesl malý dieselový generátor, který jednou vyměnil na bleším trhu za starý gramofon. Smontoval ho dohromady s topením do auta, z výprodeje za devětatřicet korun. Jakmile generátor zahřál topení, běželo až půl hodiny díky malé baterce, kterou k němu Ove připevnil. Než si šli lehnout, několikrát topení strčil pod manželčinu stranu postele, pocho-pitelně ji však nezapomněl upozornit, že by neměla plýtvat. Diesel přece taky není zadarmo. A Oveho žena udělala to, co obyčejně. Souhlasně přikyvovala a uznala, že má Ove samozřejmě pravdu. A pak celou zimu potají zvedala teplotu na radiátorech, když se nedíval. Dělávala to každý rok.

Ove znovu kopl do země. Zvažoval, zda jí má povědět o kocourovi. Po návratu z inspekčního kolečka ho totiž zase našel sedět před domem. Ove se na něj podíval. Kocour se podíval na Oveho. Ove na něj namířil prstem a tak hlasitě se na něj rozkřikl, ať kouká táhnout, odkud přišel, že se jeho hlas odrážel mezi domy jako gumový míček. Kocour na Oveho ještě chvílku mžoural. Pak se pomaličku zvedl. Chtěl tím asi dát na srozuměnou, že neodchází proto, že to Ove řekl, ale protože má lepší věci na práci. Zmizel za rohem dílny.

Ove se rozhodl, že jí nic nepoví. Předpokládal, že se na něj kvůli tomu, že kocoura odehnal, akorát rozezlí. Kdyby rozhodovala ona, měli by plný dům vandráků, s kožichem nebo bez něj.

Ove měl na sobě modrý oblek. A bílou košili zapnutou až ke krku. Vždycky mu říkávala, že pokud si neplánuje uvázat i kravatu, měl by si ten nejvrchnější knoflík nechávat rozepnutý, načež Ove pokaždé odsekl: „Copak jsem nějaký Řek, co pronajímá zpropadený plážový lehátka?“ a knoflíček si naschvál zapnul. Na zápěstí si nasadil své staré otlučené hodinky. Jeho táta je zdědil po dědovi, když mu bylo devatenáct, a Ove zase po svém tátovi, který zemřel pár dní po jeho šestnáctinách.

Oveho ženě se modrý oblek líbil. Říkávala vždycky, že v něm vypadá elegantně. Ove sám pochopitelně zastával názor, ostatně jako každý rozumný člověk, že sváteční šaty ve všední den nosí jenom floutci. Jenže toho rána udělal výjimku. Dokonce si obul své černé nedělní polobotky a vyleštil je patřičným množstvím krému.

Před odchodem z domu si z háčku v předsíni vzal modrou podzimní bundu a ještě jednou si zadumaně prohlédl sbírku manželčinych svrchníků. Přemýšlel, jak mohla mít taková malá osůbka tolik zimních kabátů. „Člověk vždycky čeká, že

když se do nich ponoří, ocitne se v Narnii,“ zažertovala kdysi jedna z kamarádek Oveho ženy. Ove neměl ponětí, co tím myslela. V každém případě to byla ohromná spousta kabátů.

Z domova vyšel, ještě než se kdokoliv ze sousedů vůbec probudil. Došel na parkoviště. Klíčem si otevřel garáž. Jistě že měl dálkový ovladač, ale nikdy nemohl pochopit, k čemu je dobrý, když každý pořádný člověk přece zvládne otevřít garáž ručně. Odemkl saab, také klíčem. Fungovalo to bez problémů celá léta. Nebyl důvod na tom cokoliv měnit. Posadil se za volant a pootočil kolečkem rádia doprava a doleva. Srovnal všechna zrcátka. Dělal to pokaždé, když usedl za volant. Jako by mu nějaký vandal pravidelně vnikal do auta, aby mu tam přešteloval rádio i zpětná zrcátka.

Když přejížděl přes parkoviště, minul těhotnou sousedku. V náručí držela tříletou dcerku. Vysoký blondatý mamek šel s nimi. Všimli si Oveho a zamávali mu. Ove nezamával. Uvažoval, jestli nemá zastavit a poučit tu ženskou, že v jejich čtvrti parkoviště neslouží za dětské hřiště. Ale na to neměl čas.

Místo toho vyjel mimo obytnou oblast na velkou silnici a míjel řady domků navlas stejných jako ten jeho. Se ženou se sem přistěhovali, když tu stálo přesně šest domů. Teď jich tu jsou stovky. Všude kolem býval les, ale domy ho vytlačily. A všechny samozřejmě na dluh. Takhle se to totiž dneska dělá. Nakupuje se na dluh, auta jezdí na elektriku, a když je potřeba vyměnit žárovku, volají řemeslníka. To jsou samý plovoucí podlahy, elektrický krby a podobný nesmysly. Takhle společnost nevidí rozdíl mezi pořádnou hmoždinkou a fackou, takhle to teď chodí.

Cesta do květinářství obchodního domu trvala čtrnáct minut. Ove dodržoval povolenou padesátku, dokonce i na silnici, kde všichni ti nově přivandrovalí idioti v kravatách

jezdí devadesátkou. Před vlastní dům si pochopitelně zarazili výstražný cedule s obrázkem hrajících si dětí a nainstalovali ty proklatý zpomalovací prahy. S jízdou kolem cizích domů to ovšem nebylo tak horký. Posledních deset let to Ove manželce nikdy nezapomněl zopakovat. Je to čím dál tím horší, dodal obvykle. To pro případ, že by ho napoprve náhodou neslyšela.

Ani ne po dvou kilometrech se za jeho saab nalepil na vzdálenost lokte černý mercedes. Ove třikrát zablikal brzdovým světlem. Mercedes pobouřeně zablikal dálkovými světly. Ove si odfrkl do zpětného zrcátka. Copak je to všeobecná povinnost, uklidit se rychle ke krajnici, když se nějakej takovej rozhodne, že maximální povolená rychlost pro něj neplatí? Ove neuhnul. Mercedes opět zablikal. Ove zpomalil. Mercedes zatroubil. Ove zpomalil ještě víc. Mercedes zatroubil naléhavěji. Ove snížil rychlost na dvacet. Když dospěli na vrchol kopce, prořítel se mercedes kolem s hrozným virválem. Chlap v mercedesu, čtyřicátník v kravatě a s bílými kabely visícími z uší, vystrčil na Oveho oknem vztyčený prostředník. Ove odpověděl na gesto tak, jako by to udělal každý pořádně vycpaný devětapadesátiletý mužský — pomalu si zaklepal ukazováčkem na čelo. Muž v mercedesu nadával, až mu sliny stříkaly na vnitřní stranu okénka. Pak šlápl na plyn a zmizel.

O dvě minuty později musel Ove zastavit na červenou. Mercedes stál na samém konci kolony. Ove na něj zablikal předními světly. Viděl, jak muž trhl hlavou, až mu z uší vypadly bílé kabely a rozletěly se někam na přístrojovou desku. Ove byl spokojený.

Blikla zelená. Kolona se nepohnula. Ove zatroubil. Nic se nestalo. Ove zavrtěl hlavou. Určitě ženská, jak jinak. Nebo práce na silnici. Nebo audina. Po třiceti vteřinách

zatáhl ruční brzdu, otevřel dveře a za běžícího motoru vystoupil ze saabu. Postavil se do vozovky a stínil si rukama, aby si mohl celou kolonu prohlédnout. Asi takhle by si rukama stínil Superman, kdyby uvízl v zácpě.

Muž v mercedesu zatroubil. Idiot, pomyslel si Ove. V tom okamžiku se kolona pohnula. Auta před Ovem se rozjela. Volkswagen za ním zatroubil. Řidič něco netrpělivě posunkoval na Oveho. Ove se na něj zamračil. Bez sebemenší známky spěchu se posadil do saabu a zavřel za sebou dveře. „Lidi mají vážně naspěch,“ postěžoval si nahlas zpětnému zrcátku a vyrazil vpřed.

I na další křižovatce se ocitl za mercedesem. Nová kolona. Podíval se na hodinky a odbočil vlevo. Do nákupního centra to tudy bude sice delší, ale zato je cestou míň semaforů. Ove nebyl skrblický, ale každý věděl, že nejvíc benzínu se spálí, když auto stojí. Jeho žena říkávala: „Pokud by měl mít Ove něco vyryté na pomníku, pak jedině: Vždy myslel na spotřebu paliva.“

Ove přijel k obchodnímu domu zleva. Ihned si všiml, že na celém parkovišti zbyla jen dvě volná místa. Rozum mu zůstával stát nad tím, co asi všichni ti lidi dělají ve všední den na nákupech. Zcela zjevně nemají už nic pořádného na práci.

Jeho žena vždycky zavzdychala, jakmile se přiblížili k parkovišti. Pokaždé totiž trval na tom, že zastaví blízko vchodu. „Vždyť to není závod o nejlepší místo,“ říkávala, když kroužili kolem a Ove nadával všem zahraničním vozům do zmetků. Někdy takhle udělali šest sedm koleček, než urvali dobrý flek, a když se Ove musel spokojit s místem o dvacet metrů dál, zkazilo mu to celý den. Tohle jeho žena nikdy nepochopila. Stejně jako většinu věcí, kde šlo především o princip.

Ove uvažoval, že si i dneska dá pár koleček, aby se trošku porozhlédl. V tu chvíli však znovu uviděl mercedes. Přijížděl z jižního směru. Kravaťák s bílými kabely v uších mířil tedy sem. Ove nezaváhal ani vteřinu. Sešlápl plyn a vtláčil se na křižovatku. Kravaťák dupl zprudka na brzdu, nalehl na klakson a vyrazil za ním. Souboj začal.

Dopravní ukazatele v ústí parkoviště sváděly vozidla napravo, ale protože si mercedes také očividně všiml volných parkovacích míst, pokusil se Oveho objet zleva. Ove bleskově otočil volantem a zablokoval cestu. Muži stíhali jeden druhého po asfaltové silnici.

Ve zpětném zrcátku Ove zahlédl, že na parkoviště vjela toyota a beze spěchu následovala značky ve směru hodinových ručiček. Ove ji sledoval do doby, než se s mercedesem v patách pustil do protisměru. Mohl samozřejmě obsadit jedno ze dvou volných míst u vchodu a nakonec velkodušně nechat mercedes zaparkovat na tom druhém. Ale co by to bylo za vítězství?

U prvního místa dupl na brzdu a odmítal uhnout z cesty. Mercedes zatroubil. Ove stál. Mercedes zase zatroubil. Toyota se přiblížila zprava. Mercedes si jí všiml a příliš pozdě si uvědomil Oveho ďábelský plán. Zuřivě troubil, pokoušel se prosmýknout vedle saabu, ale neměl žádnou šanci, Ove už mával na toyotu, ať si vybere místo. Sám pak poklidně zatočil na to druhé.

Okno mercedesu bylo tak pokryté slinami, že když Oveho míjel, nebylo vůbec vidět na řidiče. Ove vystoupil ze saabu triumfálně jako římský gladiátor. Podíval se na toyotu.

„Do háje,“ zamumlal nespokojeně.

Dveře toyoty se otevřely.

„Zdravíčko!“ zašvitořil blondák a soukal se ven.

Ove zavrtěl hlavou.

„Dobrý den!“ řekla těhotná cizinka a na druhé straně auta pomáhala ven holčičce.

Ove se zlostně ohlédl za mercedesem.

„Děkujeme za místo! Hustá akcíčka,“ zahihňal se mame-
luk.

Ove neodpověděl.

„Jak se menuješ?“ vyhrkla náhle tříletá.

„Ove,“ řekl Ove.

„Já se menuju Nasanin!“ žvatlala šťastně.

Ove přikývl.

„A já jsem Pat...“ pokusil se mame-
luk.

To už ale Ove neomylně krácel opačným směrem.

„Děkujeme za parkovací místo!“ volala za ním těhotná
cizinka.

V jejím hlase byl slyšet náznak smíchu. Ovemu se to nelí-
bilo. Zadrmlil: „Jojo,“ a aniž se ohlédl, maširoval k otočným
dveřím do nákupního centra. Zahnul doleva a několikrát
se ohlédl, jako by se bál, že se ho sousedi pokusí sledovat.
Ti však zamířili vpravo a zmizeli.

Ove nedůvěřivě postával před samoobsluhou. Studoval
reklamní panely s týdenními slevami. Ne snad proto, že by
kvůli nim měl v plánu jít nakupovat šunku právě sem. Byl
však toho názoru, že se vždycky hodí mít přehled o cenách.
Skutečně neměl rád, když se ho někdo pokoušel podfouk-
nout. Jeho žena ráda žertovala, že si Ove neumí představit
na světě čtyři horší slova než: baterie nejsou součástí balení.
Všichni se pak obvykle rozesmáli. Ove se tomu nesmál.

Minul potraviny a vešel do květinářství. A pak se samo-
zřejmě strhla hádka, jak tomu říkávala Oveho žena. Nebo
diskuse, jak to nazýval Ove, protože o to přece šlo. Ove po-
ložil na pult kupon na dvě květiny za padesát korun. A jeli-
kož chtěl pouze jednu květinu, pomocí zdravého selského

rozumu vydedukoval, že jednu tím pádem koupí za pětadvacet, protože to je polovička z padesáti. Rozum nicméně zapoměla použít pokladní, devatenáctiletá vyřukávačka do mobilu, s mozkiem zalepeným od žvýkačky. Vysvětlovala, že jedna květina stojí třicet devět a že kupon dvě za padesát se vztahuje jen na nákup dvou květin. Museli zavolat provozního. Ověmu trvalo dobrou čtvrt hodinu, než přiměl provozního k rozumu a on uznal, že pravdu má Ove.

Popravdě řečeno si nakonec provozní do dlaně zamumlal cosi, co znělo přibližně jako dědek plesnivá, a namarkoval na pokladně dvacet pět korun s takovou razancí, až by jeden věřil, že za všechno mohla pokladna. Podle Oveho to bylo víceméně jedno. Moc dobře totiž věděl, že se ho tihle prodejci neustále snaží oblafnout. Oveho beztrestně nepodvede nikdo. Když je v právu, tak je v právu.

Položil na pult platební kartu. Provozní s odmítavým výrazem ukázal na cedulku s nápisem, že za platby kartou pod padesát korun je účtován poplatek tři koruny. A tak to bylo.

Proto Ove přinesl manželce dvě květiny. Protože šlo o princip.

„Na ty tři kačky mohli akorát tak zapomenout,“ vysvětlil Ove s pohledem sklopeným k zemi.

Žena Ověmu často vytýkala, že se neustále o něco hašteří. Jenže Ove se, krucinálfagot, nehádal. Jen se domníval, že když je v právu, tak je v právu. „Copak toho od života žádám tolik?“ ptal se ženy. Nemyslel si to.

Podíval se na manželku.

„Určitě jsi naštvaná, že jsem za tebou nepřišel, i když jsem ti to slíbil,“ zahuhlal.

Nic neřekla.

„Jenže celá čtvrť se proměnila v jeden příšernej blázinec,“ cítil přesto potřebu se obhájit.

„Je to naprostej chaos. Teď aby jim člověk navíc couval s přívěsama,“ pokračoval, jako by snad něco namítala.

Odkašlal si.

„Nemohl jsem zavrtat hák za tmy, rozumíš. Nemůžeš vědět, kdy by někoho napadlo ty světla zase zhasnout. Akorát by žraly proud. To prostě nejde.“

Neodpověděla. Ove kopal do zmrzlé země a hledal vhodná slova. Opět si krátce odkašlal.

„Doma bez tebe nic nefunguje.“

Neodpověděla. Ove potřásl květinami.

„Není to správný, jen tak se sám promenovat po domě, když jsi pryč. To je to jediný, co můžu říct. Takhle se žít nedá.“

Neodpověděla ani tentokrát. Přikývl. Podržel květiny tak, aby si je mohla prohlédnout.

„Jsou to růže. Ty máš ráda. Prej perský rostliny. V obchodě říkali, že jsou to snad pereny, ale copak já, kurník, vím, co to znamená? Taky říkali, že v týhle ledárně hned zvadnou, ale to se říká jen proto, aby tě donutili koupit víc nesmyslů.“

Tvářil se, že čeká na znamení souhlasu.

„Taky cpou do rejže šafrán,“ špitl.

„Noví sousedi. Cizinci. Maj šafránový rejže a já nevím co ještě. K čemu to je? Co takhle starý dobrý brambory s masem a omáčkou?“

Opět nastalo ticho.

Dál mlčky postával a snubním prstenem si kroužil kolem prstu. Hledal slova. Je pro něj těžké vést konverzaci. Byla to jedna z věcí, které musela žena zastat sama. Ove převážně odpovídal. Tohle je pro oba zcela nová situace. Nakonec

si přidřepl na bobek, vzal staré květiny z minulého týdne a opatrně je dal do plastového sáčku. Chtěl taky trošku nakypřit hlínu, než tam položí nové. Byla úplně zmrzlá.

„Zase zdražili elektriku,“ řekl a narovnal se.

Díval se na ni s rukama v kapsách. Pak položil ruku opatrně na kámen a něžně ho pohladil. Jako kdyby hladil tvář.

„Chybíš mi.“

Zemřela před půl rokem. Ove stále chodil po domě a zkoušel radiátory, jestli náhodou potajmu nezvýšila teplotu.

Muž jménem Ove

— KAPITOLA 5. —

Ove moc dobře věděl, že žádný z jejích přátel nechápal, proč se za něj provdala. Vlastně jim to ani neměl za zlé.

Říkalo se o něm, že je zahořklý. Snad to i byla pravda, nebyl si tím jistý. Nikdy se tím blíže nezabýval. Také se o něm říkalo, že je asociální. Podle Oveho to znamenalo, že zrovna dvakrát nemusí lidi. V tom případě mohl s tvrzením jen souhlasit. Lidi to totiž obyčejně nemají v hlavě v pořádku.

Ove si nepotrpěl na klepy. Zastával názor, že je to jedna z největších charakterových vad současnosti. Dneska aby člověk musel umět žvanit s každým cvokem, se kterým se ocitne na vzdálenost paže, a to jenom proto, že se to sluší. Ove ani nevěděl, jak na to. Možná to mělo co do činění s jeho výchovou. Chlapi jeho generace nebyli připravení na to, že se o věcech, který je potřeba udělat, bude tolik žvanit, a že jen u toho taky zůstane. Lidi se teď producírují před novostavbama a naparují se, jako by si je postavili sami, přitom ale přinejlepším podali jednou šroubovák. Dokonce se ani nenamáhají předstírat opak, oni jsou na to pyšní! Zjevně už nemá žádnou hodnotu umět položit

vlastníma rukama pořádnou prkennou podlahu, zrenovovat koupelnu nebo přezout pneumatiky na zimní. Jakou má asi cenu sebrat se a dojít si všechno koupit? Jaká je pak hodnota člověka?

Ove moc dobře věděl, že manželčini přátelé nechápali, proč chtěla trávit každý den právě po jeho boku. Také to nechápal. Udělal jí knihovnu, ona ji naplnila knihami popsanými od první do poslední stránky emocemi. Ove rozuměl věcem, které si mohl prohlédnout a osahat. Beton a cement. Sklo a ocel. Nářadí. Věci, co se dají spočítat. Rozuměl pravým úhlům a jasným pokynům. Konstrukčním modelům a nákresům. Věcem, co se dají hodit na papír. Byl černobílý.

Ona hrála barvami. Všemi jeho barvami.

Do té doby, než ji spatřil, miloval jen čísla. Z dětství si vzpomínal jen na čísla. Nebyl otloukánek a nikoho nešíkanoval, nevyňikal ve sportu, ale nebyl ani nešíka. Nebyl ve středu dění, ale nestál ani mimo něj, on zkrátka jen byl. Ani z dospívání si toho moc nepamatoval, nikdy nepatřil k lidem, co by si v paměti uchovávali zbytečnosti. Vzpomínal si, že byl celkem šťastný.

Měl hlavu úplně plnou čísel. Ve škole se nemohl dočkat hodin matematiky. Pro ostatní to možná byla muka, ne však pro Oveho. Netušil proč, ale nijak zvlášť o tom nedumal. Nikdy nepochopil, proč by někdo měl přemýšlet o tom, proč jsou věci takové, jaké jsou. Člověk je, jaký je, a dělá to, co umí. Ove se domníval, že tohle vědění mu bohatě stačí.

Bylo mu sedm let, když to maminciny plíce jedno srpnové ráno zabalily. Pracovala v místní chemičce. Ovemu s odstupem času došlo, že tenkrát se toho o vdechování výparů

a bezpečnosti práce moc nevědělo. K tomu všemu kouřila jednu za druhou. Jeho nejranější vzpomínka na mámu byla ta, jak seděla obklopená tetelícím se oblakem kouře v kuchyňském okně domku, kde tenkrát za městem bydleli, a jako každé sobotní ráno hleděla k nebi. Ove si ještě pamatoval, že občas zpívala. Ove sedával pod oknem s učebnicí matematiky položenou na klíně a poslouchal. Měla chraplavý hlas a tóny se občas rozutekly na všechny strany, ale jemu se to líbilo i tak.

Oveho táta pracoval na železnici. Dlaně měl jako vyřezané nožem z býčí kůže a obličej zbrázděný tak hlubokými rýhami, že se jimi při práci pot řinul jako kanály a stékal mu až na hrudní koš. Měl střípaté vlasy a štíhlé tělo, ale svaly na ruku měl ostře vyrýsované, jako vytesané z kamene. Ove byl ještě chlapeček, když ho táta vzal s sebou na velikou oslavu jednoho kamaráda z práce. Táta si tenkrát vypil pár plzničků a ostatní hosté ho začali vyzývat k souboji v páce. Ove ještě nikdy neviděl takové berserkry jako ty chlapy, co se obkročmo usazovali na lavici před tátou. Někteří vypadali tak na dvě stě kilo. Táta porazil všechny do jednoho. Cestou domů položil Ovemu ruku kolem ramen a řekl: „Jenom tupec si může myslet, že objem a síla je totéž, to si pamatuj, Ove.“ Ove na to nikdy nezapomněl.

Táta na nikoho nevztáhl ruku. Ani na Oveho, ani na kohokoliv jiného. Ove měl spolužáky, kteří chodili tu a tam s modřinami nebo stopami po pásku. Ove nikdy. „V naší rodině se nemlátíme,“ rozhodl táta prostě. „Ani mezi sebou, ani s cizíma.“

Na železnici byl oblíbený. Byl mlčenlivý, ale vstřícný. Našli se i tací, kteří prohlašovali, že je až příliš dobrácký. Ove si vzpomínal, že jako dítě nedokázal pochopit, proč by to mělo být špatné.

Pak zemřela maminka. Táta se potom stal ještě zamlklejším. Jako by si máma s sebou odnesla i těch pár slov, co míval nazbyt.

Táta s Ovem si toho sice nikdy přehnaně nenavykládali, ale byli spolu rádi. Byli úplně spokojení, když každý seděl na své straně kuchyňského stolu. Uměli se zabavit. Za domem ve ztrouchnivělém stromě bydlela ptačí rodinka, kterou chodili obden krmit. Ovemu bylo jasné, že je nesmírně důležité nesyptat jim denně. Netušil proč, ale nikdy neměl potřebu tomu přijít na kloub.

Večer si dávali párek s bramborem. Pak si zahráli karty. Nikdy toho neměli moc, ale nikdy jim nic nechybělo.

Jediná tátova slova, která si maminka neměla zájem vzít s sebou do hrobu, se týkala motorů. O nich táta mohl vykládat do aleluja. „Motor ti vždycky dá jen to, co si zasloužíš,“ říkával. „Chovej se k němu s respektem a dá ti svobodu. Chovej se jako osel a připraví tě o ni.“

Táta celá léta neměl vlastní vůz, ale když si šéfové a ředitelé z železnice pořídili ve čtyřicátých a padesátých letech svoje auta, v kancelářích se velmi rychle rozneslo, že ohledně motorů je nejlepší obrátit se na toho nemluvu. Oveho táta nikdy nechodil do školy, nevyznal se ani v číslech z Oveho početnice. Zato se vyznal v motorech.

Jednou se měla vdávat dcera pana ředitele. Auto, které se vší pompou mělo odvézt novomanžele z kostela, se porouchalo, a tak poslali pro tátu. Přijel na kole s tak těžkou brašnou na náradí přes rameno, že bylo potřeba dvou chlapů, aby s ní mohli aspoň o píd' pohnout. A když odjížděl pryč, po neřešitelném problému s motorem, který tu byl před tátovým příjezdem, nezůstala ani památka. Paní ředitelová ho pozvala, aby si s nimi dal slavnostní oběd, ale Oveho táta jí vysvětlil, že se nehodí, aby chlap jako on, s flekama

od oleje zažranýma do předloktí tak hluboko, až se staly přirozenou součástí pigmentace, seděl s lepšíma lidma. Výslužku, chleba a maso, ale neodmítl, pro kluka. Ove zrovna dovršil osm let. Když táta ten večer prostřel k večeri, Ove si představoval, že takhle určitě jedí králové.

O několik měsíců později si dal pan ředitel poslat pro tátu podruhé. Na parkovišti před ředitelskou budovou byl zaparkovaný hodně opotřebovaný modrý Saab 92. První model osobního auta, se kterým Saab začínal. Takový už se nevyráběl, na trhu ho nahradil znatelně vylepšený Saab 93. Oveho táta věděl hned, co je to za auto. Pohon na přední kola a příčný motor, který vrněl jako kávovar. Ředitel mu vysvětlil, že se auto připletlo do dopravní nehody, a palce si zahákl za šle pod sáčkem. Lahvově zelená karoserie byla značně pomačkaná a pohled pod kapotu rozhodně nebyl příjemný. Táta chvíli hledal v kapsách montérek šroubovák a po krátké kontrolní revizi auta prohlásil, že jo, že s trochou času, respektu a s pořádným vercajkem bude zase pojízdný.

„Komu patří?“ zajímalo ho. Napřímil se a očistil si hadrem prsty zamazané od oleje.

„Patřilo příbuznému,“ řekl ředitel. Vylovil z kapsičky kalhot klíč a vtiskl ho tátovi do dlaně.

„Teď je vaše.“

Ředitel ho krátce poklepal po rameni, otočil se a odešel do kanceláře. Na parkovišti zůstal Oveho otec a lupal pouchu. Toho večera vysvětloval a ukazoval svému vykulenému synkovi kousek po kousku všechno, co věděl o té zázračné mašině, která teď stála na jejich zahradě. Polovinu noci proseděl táta se synem na klíně na sedadle řidiče a vyprávěl mu, jak je mechanika spolu propojená. Dokázal mu vysvětlit každý šroubek a každou hadičku. Ove už nikdy neviděl

někoho tak pyšného, jako byl jeho táta ten večer. Ovemu bylo osm let a právě tu noc se rozhodl, že nikdy nebude řídit jiné auto než saab.

O volných sobotách brával táta Oveho s sebou na zahradu, otevřel kapotu a učil ho do detailů znát, jak se jmenují jednotlivé součástky a k čemu slouží. V neděli chodili do kostela. Ne snad proto, že by Ove nebo táta měli s Bohem nějaký hluboce osobní vztah, ale poněvadž na tom záleželo Oveho mamince. Posadili se úplně dozadu a zírali dolů, každým na jiné místo, dokud bohoslužba neskončila. Popravdě řečeno tam nepřemýšleli ani tak nad tím, že jim v životě schází Bůh, ale máma. Byl to takřkajíc čas s mámou, ačkoliv ona s nimi už být nemohla. Cestou domů si saabem udělali delší vyjížďku. To byla Oveho nejmilejší část týdne.

Když měl Ove ve škole volno, nemohl se jen tak sám flinkat po domě, proto začal toho roku docházet za tátou do práce. Byla to špinavá a špatně placená dřina, ale táta vždycky dodal: „Je to poctivá práce a to má svoji cenu.“

Ove si oblíbil všechny chlapy na dráze, až na Toma. Tom byl vysoký, hlučný hromotluk s pěstmi velkými jako plošiny nákladáku a očkama neustále slídil po nějakém bezbranném zvířátku, které by mohl nakopnout.

Ovemu bylo devět let, když ho táta poslal, aby Tomovi pomohl vyklidit jeden porouchaný vagon. Tom najednou zajásal a zvedl z podlahy peněženku, kterou si tam zapomněl asi nějaký roztržitý cestující. Vypadla na něj ze zavazadlové přihrádky a její obsah se rozkutálel po podlaze. Tom se ihned vrhl na zem a snažil se všechno sesbírat.

„Co najdeš, to je tvý,“ zašklebil se, až měl Ove pocit, že se mu z toho pod kůží rozlézají červi.

Tom ho silně bouchl do zad, Oveho až rozbolela klíční kost. Ale mlčel. Venku najednou zakopl o peněženku Ove.